

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
YÜKSEK YÖNETİM DENETÇİSİ
(OMBUDSMAN)

Adres: 143, Bedrettin Demirel Caddesi, Kat 3-4 Lefkoşa
Telefon: 22 75 814 - 22 75 954 Fax: 22 88 907

Sayı:

19 Ocak 1998

KKTC Meclis Başkanlığına
Lefkoşa.

Sayın Cumhurbaşkanının önerisi üzerine KKTC Meclisi Genel Kurulunda yapılan oylama sonucu 16 Ocak 1997 tarihinde Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) olarak atanmış ve 38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası'nın 4(2) maddesi uyarınca yemin ederek görevime başlamıştım. 38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası'nın Ombudsman'ın çalışma yöntemine ilişkin 16(1) maddesi uyarınca ilk çalışma dönemine ait ekteki raporu saygılarımla takdim ederim.

Nail ATALAY
Yüksek Yönetim Denetçisi
(Ombudsman)

Dağıtım: 1-KKTC Cumhurbaşkanlığı
2-KKTC Başbakanlığı
3-KKTC Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı

KKTC YÜKSEK YÖNETİM DENETÇİSİ (OMBUDSMAN)' NİN MAYIS - ARALIK 1997 DEVRESİ RAPORU

GİRİŞ

1985 KKTC Anayasa'sının 114. maddesi "Yönetimin herhangi bir hizmet veya eyleminin yürürlükteki mevzuata ve mahkeme kararlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını veya herhangi bir yürütsel veya yönetsel birim veya görevli tarafından veya onlar adına yapılan herhangi bir hizmet veya eylemi denetlemek, soruşturmak, yetkililere rapor sunmak veya yasada belirlenecek diğer görevleri yerine getirmek amacıyla Cumhurbaşkanlığınca, Meclisin onayı ile bir Yüksek Yönetim Denetçisi" atanacağını belirtmektedir.

Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası'nın hazırlanması çalışmalarını sürdüren KKTC Cumhuriyet Meclisince 16 Temmuz 1996 tarihinde kabul olunan 38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası, 29 Temmuz 1996 tarih ve 90 sayılı Resmi Gazetenin EK-1'inde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Eylül 1996'da Sayın Cumhurbaşkanı, Nail Atalay'ı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) olarak atamış ve KKTC Meclisi Genel Kurulunda 14 Ocak 1997 tarihinde yapılan oylama sonucunda 38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası'nın, Yüksek Yönetim Denetçisi'nin atanmasına ilişkin 4(1) maddesine uygun olarak KKTC Cumhuriyet Meclisi'nce onaylanmıştır. Nail Atalay 16 Ocak 1997 tarihinde Yasamızın 4(2) maddesi uyarınca Cumhurbaşkanı huzurunda "bağlılık yemini" ederek görevine başlamıştır.

Ombudsman'ın atanmasından sonra Yasamızın 18. Maddesi uyarınca kurulması gereken Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Dairesi'nin kuruluşu çalışmalarına başlanmış ve bu çerçevede Kamu Hizmeti Komisyonunca açılan münhal sonucu 1 Daire Müdürü, 3 Başdenetçi ve 2 Denetçi kadrosu 7 Nisan 1997 tarihinde doldurulmuştur. Bunun yanında 1 Kıdemli İdare Memuru, 2 odacı/şöför ve 4 geçici personel ile Daire faaliyetlerine başlamıştır.

Dairemizin, demirbaş ve diğer teknik donanımları hızla tamamlanarak Mayıs sonu itibarıyla hizmete girmiştir. Bu çerçevede bilgisayar sisteminin ihalesi yapılarak sistem aktif duruma getirilmiştir. Yasamızın 15(1) maddesinde sözü edilen Dairemizce öngörülecek başvuru formu

hazırlanarak “Kişisel Başvuru Formu” (Ek-1) olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca Dairenin yurtiçi ve yurtdışında tanıtımına katkıda bulunacağına inandığımız Türkçe (Ek-2) ve İngilizce (Ek-3) iki broşür hazırlanmıştır.

7 Nisan - 30 Nisan 1997 tarihleri arasında işe yeni başlayan personel hizmetiçi eğitime tabi tutulmuş ve genel idari konular yanında bilgisayar kullanımı konusundaki eğitime özel önem verilerek yeterlilik düzeyleri artırılmıştır.

24 Haziran 1997 tarihinde ise münhal bulunan 5 denetçi kadrosundan 2 adedi daha Kamu Hizmeti Komisyonunca yapılan mülakatlar sonucu doldurulmuştur.

KİŞİSEL BAŞVURU VE DUYUMLAR

Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman)'ın atandığı tarih olan 16 Ocak 1997 tarihi ile Dairemizin oluşmaya başladığı 7 Nisan 1997 tarihleri arasında Dairemiz kısmen hizmet vermiştir. Bu süre zarfında gerek mektupla gerekse de elden verilmek suretiyle Dairemize 21 adet kişisel başvuru yapılmıştır. Daire oluşturulduğunda elde mevcut başvurular da değerlendirilerek işleme konulmuştur.

1997 Aralık ayı sonu itibarıyla Dairemize yapılan kişisel başvuru sayısı 94 adettir. Bunlar dışında yasanın 15(1) maddesinde belirtildiği üzere basında çıkan haberler, dağıtım olarak dairemize ulaşan bilgiler ve diğer kaynaklardan elde edilen 31 adet duyum bulunmaktadır.

Kişisel başvurular istatistiki amaçlar bakımından kendi içlerinde ayrıma tabi tutulmuşlardır. Bakanlıklar ve Bakanlıklara bağlı daireler merkezi idare olarak alınmış, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ayrı tasnif edilmiştir. Ayrıca genel mevzuat konusunda yapılan başvurular, Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT'ler) ve kooperatiflere ilişkin konuları ayrı birer kategori ve bunlar dışında kalan başvurular ise "diğer başvurular" başlığı altında toplanmıştır. Dairemizin henüz yeni kurulmuş ve toplumda işlevleri açısından tam anlamıyla bilinmeyen bir daire olması nedeniyle yetki alanımız ve/veya yasanın kapsamı dışında olan başvurular da olmaktadır. Bunlar da ayrıca not edilmiştir.

Bu çerçevede kişisel başvuruların ön incelemelerinde başvuruların ilişkin olduğu birimler şöyle şekillenmiştir:

Merkezi İdare	: 62 adet	% 65.96
Kamu Kurum ve Kuruluşları	: 11 adet	% 11.71
Yerel Yönetimler	: 8 adet	% 8.51
Genel Mevzuat	: 4 adet	% 4.25
Diğer konular	: 4 adet	% 4.25
Yetki alanımız dışındaki konular	: 5 adet	<u>% 5.32</u>
Toplam 94 adet		% 100.00

Görüleceği üzere kişisel başvurularda % 66'ya yakın bir oranda merkezi idareden şikayetler bulunmaktadır. Bu başvuruların bakanlıklar bazında dağılımı ise şöyledir:

1. Başbakanlık	: 1
2. Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı	: -
3. Dışişleri ve Savunma Bakanlığı	: 1
4. İçişleri ve Köyişleri Bakanlığı	: 10
5. Maliye Bakanlığı	: 15
6. Ekonomi Bakanlığı	: 1
7. Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı	: 6
8. Tarım ve Orman Bakanlığı	: -
9. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	: 2
10. Çalışma ve İskan Bakanlığı	: 21
11. Sağlık ve Çevre Bakanlığı	: 5

TOPLAM

62

Başvuruların büyük kısmı değerlendirilmemiş olmakla beraber ön incelemeler şikayet konularının özellikle Çalışma ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve İçişleri ve Köyişleri Bakanlığı çevresinde yoğunlaştığını göstermektedir. Çalışma ve İskan Bakanlığı ile ilgili şikayetler arasında eşdeğer uygulamaları ve sigorta konuları, Maliye Bakanlığı ile ilgili konularda emeklilik işlemleri ve vergi, İçişleri ve Köyişleri Bakanlığı ile ilgili olanlar arasında Kaymakamlıkların görev ve işlevlerine ilişkin şikayetler ön sıralarda yer almaktadır.

Kurum kuruluşlarla ilgili başvuruların dağılımı ise şöyledir;

1. Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu (Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı)	: 4
2. KKTC Merkez Bankası (Maliye Bakanlığı)	: 2
3. Doğu Akdeniz Üniversitesi (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı)	: 2
4. Toprak Ürünleri Kurumu (Tarım ve Orman Bakanlığı)	: 1
5. ETİ Teşebbüsleri Ltd. (Ekonomi Bakanlığı)	: 1
6. Kıbrıs Türk Hava Yolları (Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı)	: 1
Toplam	11

Yerel yönetimlerle ilgili başvurularda ise dağılım şöyledir;

1. Lefkoşa Belediyesi	: 3
2. Gazi Magosa Belediyesi	: 1
3. Gönyeli Belediyesi	: 1
4. Akdoğan Belediyesi	: 1

5. Beylerbeyi Köyü Muhtarlığı : 1

6. Ergenekon Köyü Muhtarlığı : 1

Toplam 8

Diğer konular başlığı altında toplanan başvurular ise Emniyet Genel Müdürlüğü, Türk Barış Kuvvetleri ve Kıbrıs Türk Futbol Federasyonu Ceza Kurulu hakkındadır.

Şikayetler içerik açısından incelendiğinde ise konularının genellikle idari usulsüzlük, yetki aşımı, idari ihmal, idari işlemlerde gecikme ve mahkeme kararlarına riayetsizlik olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bütün bu olgulardan hareketle idarenin sözkonusu olaylarda hukuk devleti ilkelerine uygun olarak çalışmadığı anlaşılmaktadır.

Yapılan 94 başvurudan 83'ünün gerçek kişiler, 11'inin ise tüzel kişiler (sendikalar, odalar, dernekler, birlikler vb.) tarafından yapıldığı görülmektedir.

RAPORLAR

Yasamızın 16(2) maddesi gereği, Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) kovuşturma yaptığı her konuda bir rapor hazırlar ve hazırladığı her raporu Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına sunar. Anılan çerçevede 31 Aralık 1997 tarihine kadar mevcut kişisel başvurulardan 16 adetinin soruşturmaları tamamlanarak raporları Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına, Sayın Cumhurbaşkanına ve Sayın Başbakan'a gönderilmiştir.

Yasamızın 15(2)(3) maddesi, Dairemize yapılan başvuru ve duyumları dikkate alırken, sözkonusu eylem veya işlemler konusunda dava açılıp açılmadığının veya konunun Hukuk Dairesi veya Polis Örgütünce araştırılıp araştırılmadığının incelenmesini ve eğer böyle bir durum var ise şikayet sahibine konunun Polis Örgütü veya Hukuk Dairesince sonuçlandırıldıktan sonra ele alınabileceğinin bildirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu çerçevede konusu bu madde kapsamına giren 5 adet başvuru sahibine durum bildirilerek konunun sonuçlandırıldıktan sonra ele alınabileceği belirtilmiştir.

İki başvuru sahibi sorunlarının çözüm yoluna girmesi nedeniyle Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Dairesi'nce dilekçeleri ele alınmadan başvurularını geri çekmişlerdir.

Kişisel başvurulardan bir adedi konusu mali konuda ve münhasıran Sayıştay Başkanlığının yetki alanında olduğundan gereği için Sayıştay Başkanlığına havale edilmiştir.

Kişisel başvurulardan 15 adedinin soruşturmaları halen Dairemiz elemanlarınca sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, özetle toplam 94 adet başvurudan;

Raporu tamamlananlar	: 16 adet
Yetki alanımız dışında olan	: 5 adet
Havale edilen	: 1 adet
Şikayeti geri çekilen	: 2 adet
Halen incelenmesi süren	: 15 adet

toplam 39 adet başvuru işlem görmüştür.

Neticede, bu çalışma döneminde kişisel başvuruların %42'si şu veya bu şekilde işlem görmüştür.

Raporları tamamlanan 16 kişisel başvurunun ilgili olduğu birimler ise şöyledir:

Merkezi idare	: 9
Kamu Kurum ve Kuruluşları	: 3
Yerel Yönetimler	: 2
Genel Mevzuat	: 2
	<hr/>

Toplam 16

Raporu tamamlanan 16 başvurudan 11'inde başvuru yerinde bulunmuş, 5'inde ise idarenin yasal çerçevede işlem yaptığı saptanmıştır. İdarenin çeşitli düzeyde sorumluluğu bulunan 11 rapor konusundan 7'sinde idare raporumuz doğrultusunda sonuç alıcı işlem başlatmıştır. Bu daire, yerel yönetim veya kurum ve kuruluşlar; Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Dairesi, Akdoğan Belediyesi, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu (Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı), KKTC Merkez Bankası (Maliye Bakanlığı) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır.

İdarenin raporumuz doğrultusunda sonuç alıcı işlem başlatmadığı 4 rapor konusunun biri Girne Kaymakamlığı, biri Gazi Magosa Belediyesi, biri Gelir ve Vergi Dairesi Müdürlüğü ve biri de Toprak Ürünleri Kurumu (Tarım ve Orman Bakanlığı) ile ilgili raporlardır.

Bahsekonu birimler 2 Şubat 1998 tarihli "...raporumuzda belirtilen çerçevede ne önlemler alındığı..." hususundaki yazılı sorumuza tatminkar cevap verebilmiş değildirler. Ayrıca Gazi Magosa Belediye Başkanlığı anılan soruya hiçbir yanıt vermemiştir.

Raporu tamamlanan başvurularda şikayet sahiplerinin 15 adedi gerçek kişiler 1 adedi ise tüzel kişidir.

Yasamızın 15(1) maddesi gereği alınan duyumlardan ise 2 adedi değerlendirilerek raporları Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. İki adet duyum ise şikayet konularında dava açılmış olması nedeniyle davaların sonuçlandırılmasından sonra konuların incelenebileceği şikayet sahiplerine bildirilmiştir.

Değerlendirilen duyumlardan birisi merkezi idare hakkında (Milli Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Bakanlığı), diğeri ise kamu kurum ve kuruluşları (Toprak Ürünleri Kurumu) hakkındadır.

BASIN VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Giriş bölümünde de değinildiği üzere biri Türkçe diğeri İngilizce olmak üzere iki tanıtım broşürü hazırlanmış ve bu broşürler ilgili görülen

çevrelere iletilmiştir. Dairemizin yeni kurulan bir daire olması nedeniyle diğer ülkelerdeki Ombudsman kuruluşları ile ilişkiye geçmesi ve karşılıklı görüş alışverişinde bulunmasının sayısız fayda ve katkılar getireceği inancıyla bir dizi uluslararası kuruluş ile temasa geçilmiştir. Bu kuruluşlardan bilgi akışı yanında eğitim ve öğrenim olanakları da elde edilmiştir. Bu çerçevede Ombudsman Nail Atalay İngiliz Parlamento Ombudsmanının davetlisi olarak 17-25 Mayıs 1997 tarihleri arasında İngiltere'ye davet edilmiş ve yararlı temaslarda bulunmuştur.

Yine Türkiye ile ilişkilerde Uluslararası Yönetim Bilimleri Türkiye Seksiyonu, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün 15-17 Ekim 1997 tarihleri arasında gerçekleştirdiği "Siyasette ve Yönetimde Yolsuzluk" konulu uluslararası seminere katılmış, Dairemizin tanıtımı yanında çok yararlı temaslarda da bulunmuştur. Nail Atalay'ın bir başkanetçi ile birlikte katıldığı toplantı 15 değişik ülke temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Dairemiz yerel basınla ilişkilere de özel önem vermektedir. Yaptırım gücü olmayan bir kuruluş olmamız nedeniyle basın hem yardımcı bir güç hem de daire işlevlerinin ve yapısının toplumda tanıtılması için bir araç olarak görülmektedir. Bu çerçevede Ombudsman Nail Atalay başta BRTK olmak üzere bir dizi radyo-televizyon canlı yayınlarına katılarak hem daire yapı ve işlevlerini anlatmış hem de meselelere değinmiştir.

Yazılı basında ilişkiler de üst düzeydedir. Gerek genel nitelikli haberlerin yayınlanmasında gerekse raporlarımız konusunda basından beklenen ilgi görülmüştür.

Dairemizin kurulduğu tarihten Aralık sonuna kadar yerel basınımızda Ombudsmanla ilgili 86 adet haber yayınlanmıştır. Bu haberlerin 15 adeti köşe yazısı olarak kaleme alınmıştır. Oldukça yüksek oranda haber kaynağı teşkil etmemizin en önemli nedeninin raporlarımızın basına açık olması olduğu inancındayız.

SORUNLAR ve SONUÇ

Dairemizin kurulduğu günden itibaren önemli bir iş yükü altında olduğu, geçen dönem zarfında 94 adet kişisel başvuru ile 31 adet duyumu değerlendirme durumunda kalmamızdan anlaşılmaktadır. Daha kuruluş

aşamasında olduğumuz dikkate alınır, kuruma, kamu oyunda genel bir güven oluştuğundan sonra bu sayının hızla artış göstereceği bir gerçektir. Buna rağmen Ombudsman Dairesi dar bir kadro ile talebe cevap vermeye çalışmaktadır. Soruşturmaları fiilen sürdüren başdenetçi ve denetçi sayısı şu anda 7 olup, kadroya göre 3 denetçi mevki münhal durumundadır. Personel sıkıntısına idari kadro açığını katmakta yarar vardır. Aralık ayı sonu itibarıyla 1 Başkatip, 4 I.Sınıf Katip, 2 odacı olmak üzere kadromuzda bulunan 11 idari kadronun 7 adedi münhal durumundadır. İdari kadro açığı dolayısıyla kuruluşumuzdan beri geçen süre içerisinde başdenetçi ve denetçiler çalışmalarını ile ilgili yazıları kendileri yazmak durumunda kalmaktadırlar. Günlük posta işleri ve arşiv ve kitabet hizmetlerinde de önemli aksama ve yığılmalar görülmektedir. İş yükümüzün dengelenmesi açısından bu münhallerin doldurulmasında aciliyet olduğu inancındayız.

Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Dairesi yoğun olarak hukuki meselelerle de uğraşan bir dairedir. Hemen hemen her soruşturma konusunda hukuki değerlendirmeler yapması gerekmektedir. Ancak Dairenin teşkilat şemasında herhangi bir hukukçu kadrosu mevcut değildir. Bu sebeple hukuki sorunları çözebilmek, görüş vermek ve gerekirse Daireyi hukuki açıdan temsil edebilmek amacıyla bir hukukçu kadrosunun ihdas edilmesi gereği olduğu inancındayız.

Bu çerçevede yasamızı uygulama ve kadrolarımızla ilgili olarak bugün yaşamakta olduğumuz sorunların aşılması için 38/1996 sayılı Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman)Yasasında en erken bir zamanda yasal değişikliğe gidilmesinin kaçınılmaz olduğunu düşünmekteyiz.

Hem Yasamızın uygulanması hem de kadro açısından bir hukuk danışmanı ve bir bilgisayar programcısı yanında diğer kadrolarda yeni düzenleme yapılması ve Anayasal idari denetim organı durumundaki Daire kadrolarımızın Anayasal mali denetim organı olan Sayıştay kadroları ile arasındaki dengesizliğin giderilerek eşit bir düzeye getirilmesi ve yeknesaklığın sağlanması gerektiği inancındayız.

Dairemizin bir diğer sorunu da raporlarımızın değerlendirilmesi konusundadır. Bilindiği üzere Yasamızın 16(2) maddesi “Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) kovuşturma yaptığı her konuda ..... bir rapor hazırlar. Hazırladığı raporu Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına sunar” hükmünü getirmektedir. Bu şekilde Cumhuriyet Meclisinin bilgisine getirilen raporlara ne işlem yapılacağı yasamızda açıkça

belirtilmemektedir. Cumhuriyet Meclisinin bu konuya eğilip raporlarımıza uygun olarak gerekli önlemlerin alınması hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkelerine uygunluğun sağlanması için Cumhuriyet Meclisinin denetim ve uyarı görevini yapması gerektiği görüşüdeyiz.